

‘Riskante democratische slijtage’

Marc Chavannes over het ‘parlementaire onbehagen’

Het grote, groeiende onbehagen over de Tweede Kamer is een ‘riskante vorm van democratische slijtage’. Politiek commentator Marc Chavannes schetst een somber beeld van het functioneren van het parlement dat volgens hem, zowel binnen als buiten de Kamer, langzamerhand ‘alarmerende properties’ aanneemt.

Aan de vooravond van het nieuwe parlementaire seizoen heeft het Montesquieu Instituut een keur aan kenners gevraagd het functioneren van met name de Tweede Kamer te bekijken, uiteenlopend van versplintering tot omgangsvormen, van doorgeschoten controle tot aandacht voor wetgeving. Het totaalbeeld is niet verassend, of het zou moeten zijn dat [zoals Chavannes schrijft] ‘makkelijker blijkt te bedenken wat er anders moet dan die veranderingen door te voeren’.

‘De krachteloze omgang met de eigen onmacht komt de Kamer duur te staan’, meent Chavannes, ‘nu het maatschappelijke klimaat grimmiger trekken vertoont dan jaren gebruikelijk is geweest. De veiligheid van politici is in het geding. Kabinetten hebben steeds meer moeite voldoende gezaghebbende rugdekking in beide Kamers te vinden, en gaan op zoek naar al of niet gelegitimeerde maatschappelijke draagvlakversterkingen. Vandaar de vele ‘tafels’, ‘kamers’, gezanten, en ‘akkoorden’ met vertegenwoordigers van deelbelangen. Het zijn paraparlementaire compromisprocedures met dubieus democratisch draagvlak.’

[Lees verder >](#)

Oude schoolplaat

Toen het er nog ordelijk aan toeging... In de jaren '50 kwam een schoolplaat in omloop die een bijna idyllisch beeld van de Tweede Kamer geeft. Een Kamerlid bouwt een betoog op, een collega wacht netjes af bij de nog niet bestaande interruptiemicrofoon, de ene minister luistert, de andere maakt aantekeningen, de Kamervoorzitter maakt een ontspannen praatje met de griffier, in de vergaderzaal is het rustig, ambtenaren luisteren mee vanuit de loges, de pers volgt het debat van bovenaf, de publieke tribune ademt belangstelling.

Humeurig volk, verkrampte politiek

Column

Joop van den Berg
emeritus hoogleraar parlementaire geschiedenis

'...Ons parlement houdt al eeuwen meer van zijn regering dan van zijn inwoners. Dit alles was minder bezwaarlijk, zolang kiezers zich loyaal aansloten bij grote levensbeschouwelijke gemeenschappen en dus niet hoefden te kiezen. Nu die gemeenschappen hun mobiliserende vermogen hebben verloren en kiezers op hun eigen oordeel zijn aangewezen, raken zij gedesoriënteerd en de volksvertegenwoordiging met hen...'

[Lees de column >](#)

Volksvertegenwoordiging

Artikelen

Remieg Aerts

'Het probleem van de huidige volksvertegenwoordiging is niet zo zeer een gebrek aan voeling met de samenleving als wel dat de 'output', de resultaten van de politiek, te wensen overlaten.'

[Lees verder >](#)

Omgangsvormen

Henk te Velde

'Belangrijke zaken kunnen alleen goed behandeld worden als de procedures en de informele regels goed zijn.'

[Lees verder >](#)

Integriteit

Paul Bovend'Eert

'Het werk maken van integriteit in de Tweede Kamer is van niet te onderschatten betekenis voor de legitimatie van het parlement.'

[Lees verder >](#)

Versplintering

Joris Gijsenbergh

'Een gefragmenteerd parlement vertolkt juist meerdere geluiden uit de maatschappij. Dat biedt kiezers echt een keus en bevordert hun vertrouwen in de politiek.'

[Lees verder >](#)

Controle

Anne Bos

'De gevraagde zelfbeheersing van de Kamer laat zich nu eenmaal moeilijk rijmen met de profileringsdrang die wordt opgestookt door tussentijdse peilingen en de druk vanuit de achterban om zaken aan de kaak te stellen.'

[Lees verder >](#)

Wetgeving

Hansko Broeksteeg

'Een Kamer die meer aandacht heeft voor parlementaire controle, al dan niet vanwege politieke actualiteiten en incidenten. Wetgeving lijkt de sluitpost te worden van de parlementaire taakuitoefening.'

[Lees verder >](#)

Vergaderen

Carla Hoetink

'De Kamer zou het moeten aandurven om minder plenair te vergaderen en meer debatten met een bewindspersoon toe te wijzen aan een commissie.'

[Lees verder >](#)

Ondersteuning

Simon Otjes & Gijs Jan Brandsma

'Nederland heeft een relatief kleine parlementaire staf. Met name de kleine fractiestaf valt op. Is dit een probleem voor het functioneren van de Tweede Kamer? De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we dat niet zeker weten.'

[Lees verder >](#)

Kabinetsformatie

Peter Bootsma

'Politici doen er verstandiger aan om maar te leren leven met die lange kabinetsformaties - en er niet over te klagen.'

[Lees verder >](#)

Europa

Afke Groen

'Door zich vooral te focussen op de rol als 'waakhond' van de positie van de regering in Brussel en het beginsel van subsidiariteit, zet de Tweede Kamer oogkleppen op.'

[Lees verder >](#)

12 september 2022, Den Haag

[Boekpresentatie | Humeurig volk, verkrampde politiek en hoe het anders kan](#)

22 september 2022, Den Haag

[Symposium | 50 jaar Handboek Staatsrecht](#)

Agenda

3 oktober 2022, Den Haag

[Debat | Hoofdrol in de EU? Over de haalbaarheid van de Nederlandse EU-ambities](#)

[› Overzicht activiteiten](#)

“

‘Nederland heeft een zoet parlement...en af en toe moeten een paar pappenheimers in de gaten worden gehouden.’

Dick Dolman, voorzitter van de Tweede Kamer [1979-1989]

Aantal fracties einde zittingsperiode Tweede Kamer

2022 (heden) - 20

2021 - 15

2017 - 17

2012 - 12

2010 - 11

2006 - 14

2003 - 12

Voorzitter van de Tweede Kamer (1996-heden)

Bergkamp (2021-)

Arib (2016-2021)

Van Miltenburg (2012-2015)

Verbeet (2006-2012)

Weisglas (2002-2006)

Van Nieuwenhoven (1998-2002)

Bukman (1996-1998)

Partners

Colofon

De Hofvijver is een uitgave van het Montesquieu Instituut en zijn partners.

[Lees verder >](#)

[› Eerder verschenen nummers](#)

[› Contact met de redactie](#)

Parlement.com

[Kiezers](#)
[Tweede Kamer](#)
[Eerste Kamer](#)
[Regering](#)
[Europa](#)

Europa-Nu.nl

[EU en Nederland](#)
[Actuele thema's](#)
[Organisaties en lid-
staten](#)
[Europees beleid](#)
[EU in de wereld](#)
[Hoe werkt de EU?](#)

Montesquieu-Insti- tuut.nl

[Commentaar](#)
[Activiteit](#)
[Publicatie](#)
[Thema's](#)
[Over ons](#)
[Overig](#)